

10.1 අභ්‍යාසය

1. ආයෝජකයෙක් සසිරි ඇඟලුම් සමාගමේ කොටසක් රුපියල් 25 බැගින්, කොටස් 1000ක් මිල දී ගත්තේ ය.

(i) ඔහු ආයෝජනය කළ මුදල කීය ද?

(ii) සමාගම වාර්ෂික ලාභාංශය ලෙස කොටසකට රුපියල් 4ක් ගෙවයි නම් ආයෝජකයාගේ වාර්ෂික ලාභාංශ ආදායම සොයන්න.

(i) ඔහු ආයෝජනය කළ මුදල = රු $25 \times 1000 = \underline{\underline{25\,000}}$

(ii) වාර්ෂික ලාභාංශ ආදායම = රු $4 \times 1000 = \underline{\underline{4\,000}}$

2. පහත දැක්වෙන වගු සම්පූර්ණ කරන්න.

(i)

කොටසක මිල රුපියල්	කොටස් ගණන	ආයෝජනය කළ මුදල රුපියල්
10	2500	<u>25 000</u>
20	5000	<u>100 000</u>
<u>100</u>	500	50 000
<u>20</u>	4000	80 000
30	<u>1000</u>	30 000
45	<u>3000</u>	135 000

(ii)

කොටස් ගණන	වාර්ෂික ලාභාංශය කොටසකට (රු)	වාර්ෂික ලාභාංශ ආදායම රුපියල්
500	2	<u>1000</u>
1000	3.50	<u>3500</u>
<u>1000</u>	5	5000
<u>200,000</u>	2.50	500 000
2000	<u>4</u>	8000
750	<u>3</u>	2250

3. සීමාසහිත පොදු සමාගමක් සිය ප්‍රාග්ධනය රු 25 ක් කර ගැනීම සඳහා කොටසක් රුපියල් 25ක් වූ කොටස් 10 000 000ක් මහජනතාව වෙත නිකුත් කරයි. එම කොටස් සඳහා වාර්ෂික ලාභාංශය කොටසකට රුපියල් 5 කි. එම සමාගමේ ආයෝජනය සඳහා ඉදිරිපත් වන සුඡ්ව, සමාගමේ කොටස් 50 000ක් මිල දී ගනියි.

- (i) සමාගමේ ප්‍රාග්ධනය සොයන්න.
- (ii) සුඡ්ව සමාගමේ ආයෝජනය කරන මුදල සොයන්න.
- (iii) කොටස් ආයෝජනයෙන් සුඡ්වට වාර්ෂික ව ලැබෙන ලාභාංශය සොයන්න.
- (iv) සුඡ්වගේ වාර්ෂික ලාභාංශය ඔහු යෙදූ මුදලෙන් කවර ප්‍රතිශතයක් ද?

- (i) සමාගමේ ප්‍රාග්ධනය = රු $25 \times 10\,000\,000 = \underline{\underline{රු\ 250\,000\,000}}$
- (ii) සුඡ්ව සමාගමේ ආයෝජනය කරන මුදල = රු $25 \times 50\,000 = \underline{\underline{රු\ 1\,250\,000}}$
- (iii) සුඡ්වට වාර්ෂික ව ලැබෙන ලාභාංශය = රු $5 \times 50\,000 = \underline{\underline{රු\ 250\,000}}$
- (iv) වාර්ෂික ලාභාංශය යෙදූ මුදලෙන් ප්‍රතිශතයක් ලෙස = $\frac{250\,000}{1\,250\,000} \times 100\%$
 $= \frac{1}{5} \times 100\% = \underline{\underline{20\%}}$

4. වාර්ෂික ලාභාංශය කොටසකට රුපියල් 3 බැගින් ගෙවන සමාගමක යම් කොටස් ගණනක්, කොටසක් රුපියල් 20 බැගින් මහේල මිල දී ගත්තේ ය. ඔහු එම ආයෝජනයෙන් වර්ෂය අවසානයේ දී රුපියල් 12 000ක ලාභාංශ ආදායමක් ලැබී ය.

- (i) සමාගමේ මහේල සතු කොටස් ගණන සොයන්න.
- (ii) කොටස් මිල දී ගැනීම සඳහා මහේල ආයෝජනය කළ මුදල සොයන්න.

- (i) සමාගමේ මහේල සතු කොටස් ගණන = $\frac{12\,000}{3} = \underline{\underline{4000}}$
- (ii) මහේල ආයෝජනය කළ මුදල = රු $20 \times 4000 = \underline{\underline{රු\ 80\,000}}$

5. ගනේෂ් තමා සතු ව තිබූ රුපියල් 100 000ක මුදලින් හරි අඩක්, වාර්ෂික ව කොටසකට රුපියල් 4 බැගින් ගෙවන එක්තරා සමාගමක රුපියල් 25 කොටස් යම් ප්‍රමාණයක් මිල දී ගැනීමටත්, ඉතිරි අඩ වාර්ෂික ව 12%ක පොලියක් ගෙවන මූල්‍ය ආයතනයක තැන්පත් කිරීමටත් තීරණය කළේ ය. වසරකට පසු ගනේෂ්ට වඩා වාසිදායක කුමන ආයෝජනය දැයි හේතු දක්වමින් පෙන්වන්න.

කොටස් මිලදී ගැනීම සලකමු

$$\text{ආයෝජනය කළ මුදල} = \text{රු } 50\,000$$

$$\text{මිලදී ගත් කොටස් ගණන} = \frac{50\,000}{25} = 2000$$

$$\text{ලැබූ වාර්ෂික ලාභාංශ ආදායම} = \text{රු } 4 \times 2000 = \text{රු } 8\,000$$

මූල්‍ය ආයතනයේ මුදල් තැන්පත් කිරීම සලකමු.

$$\text{වර්ෂය අවසානයේ ලැබෙන පොලිය} = \text{රු } 50\,000 \times \frac{12}{100} = \text{රු } 6\,000$$

$$\text{කොටස් මිලදී ගැනීම වඩා වාසිදායක වේ. (රු } 8000 > \text{රු } 6000 \text{ නිසා)}$$

10.2 අභ්‍යාසය

1. වගුව සම්පූර්ණ කරන්න.

ආයෝජනය කරන මුදල (රුපියල්)	කොටසක වෙළෙඳපොළ මිල (රුපියල්)	කොටස් ගණන	කොටසකට 3 බැගින් වාර්ෂික ආදායම (රුපියල්) (ලාභාංශය)
50 000	25	.....2 000.....	.....6 000.....
.....20 000.....	40	.....500.....	1500
75 000	.....75.....	.....1 000.....	3000
.....7500.....	15	500	.....1500.....
120 000	.....60.....	2000	.....6000.....

2. වාර්ෂික ලාභාංශය ලෙස කොටසකට රුපියල් 4ක් ගෙවන සමාගමක කොටසක වෙළෙඳපොළ මිල රුපියල් 30ක් වූ කොටස් මිල දී ගැනීමට තරිඳු රුපියල් 60 000ක් යෙදවී ය.

- තරිඳු මිල දී ගත් කොටස් ගණන සොයන්න.
- කොටස් ආයෝජනයෙන් තරිඳු ලබන වාර්ෂික ලාභාංශ ආදායම සොයන්න.
- වාර්ෂික ලාභාංශ, යෙදූ මුදලින් කවර ප්‍රතිශතයක් දැයි සොයන්න.

$$(i) \text{ තරිඳු මිල දී ගත් කොටස් ගණන } = \frac{60\,000}{30} = \underline{\underline{2000}}$$

$$(ii) \text{ තරිඳු ලබන වාර්ෂික ලාභාංශ ආදායම } = \text{රු } 4 \times 2000 = \underline{\underline{\text{රු } 8\,000}}$$

$$(iii) \text{ වාර්ෂික ලාභාංශය, යෙදූ මුදලෙන් ප්‍රතිශතයක් ලෙස } = \frac{8\,000}{60\,000} \times 100\% \\ = \frac{2}{15} \times 100\% \\ = \underline{\underline{13.33\%}}$$

3. රමේෂ් එක්තරා සමාගමක කොටසක වෙළෙඳපොළ මිල රුපියල් 40ක් ව තිබිය දී කොටස් 5000ක් මිල දී ගත්තේ ය. එම කොටසක වෙළෙඳපොළ මිල රුපියල් 50ක් වූ අවස්ථාවේ දී සමාගමේ ඔහු සතු ව තිබූ කොටස් සියල්ල විකුණන ලදී.

- කොටස් විකිණීමේ දී රමේෂ් එක් කොටසකින් ලැබූ ප්‍රාග්ධන ලාභය සොයන්න.
- කොටස් සියල්ල විකිණීමෙන් ලබන ප්‍රාග්ධන ලාභය සොයන්න.
- ප්‍රාග්ධන ලාභය, යෙදූ මුදලේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස සොයන්න.

$$(i) \text{ එක් කොටසකින් ලැබූ ප්‍රාග්ධන ලාභය } = \text{රු } 50 - 40 = \underline{\underline{\text{රු } 10}}$$

$$(ii) \text{ කොටස් සියල්ල විකිණීමෙන් ලැබූ ප්‍රාග්ධන ලාභය } = \text{රු } 10 \times 5000 = \underline{\underline{\text{රු } 50\,000}}$$

$$(iii) \text{ ප්‍රාග්ධන ලාභය, යෙදූ මුදලේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස } = \frac{50\,000}{200\,000} \times 100\% = \underline{\underline{25\%}}$$

4. ව්‍යාපාරිකයෙක් කොටසක වෙළෙඳපොළ මිල රුපියල් 40ක් වූ එක්තරා සමාගමක කොටස් මිල දී ගැනීම සඳහා රුපියල් 40 000ක් ආයෝජනය කළ අතර, වර්ෂයකට පසු ඔහු යෙදූ මුදලින් 10%ක් ලාභාංශ ලෙස ලබා ගත්තේ ය. එම ආදායම ලබා ගැනීමෙන් පසු කොටසක් රුපියල් 50 බැගින් කොටස් සියල්ල විකුණා දමන ලදී.

- (i) ව්‍යාපාරිකයා සමාගමෙන් ලැබූ වාර්ෂික ලාභාංශය සොයන්න.
- (ii) සමාගම කොටසක් සඳහා වාර්ෂික ව ගෙවූ ලාභාංශය සොයන්න.
- (iii) ව්‍යාපාරිකයා කොටස් විකිණීමෙන් ලැබූ මුදල සොයන්න.
- (iv) ව්‍යාපාරිකයාට ලැබෙන ප්‍රාග්ධන ලාභය සොයන්න.
- (v) ව්‍යාපාරිකයාගේ ප්‍රාග්ධන ලාභය, යෙදූ මුදලේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස දක්වන්න.

$$(i) \text{ සමාගමෙන් ලැබූ වාර්ෂික ලාභාංශය} = \text{රු } 40\,000 \times \frac{10}{100} = \underline{\text{රු } 4000}$$

$$(ii) \text{ මිලදී ගත් කොටස් ගණන} = \frac{40\,000}{40} = 1000$$

$$\text{කොටසක් සඳහා වාර්ෂික ව ගෙවූ ලාභාංශය} = \frac{4000}{1000} = \underline{\text{රු } 4}$$

$$(iii) \text{ කොටස් විකිණීමෙන් ලැබූ මුදල} = \text{රු } 50 \times 1000 = \underline{\text{රු } 50\,000}$$

$$(iv) \text{ ලැබෙන ප්‍රාග්ධන ලාභය} = \text{රු } 50\,000 - 40\,000 = \underline{\text{රු } 10\,000}$$

$$(v) \text{ ප්‍රාග්ධන ලාභය, යෙදූ මුදලේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස} = \frac{10\,000}{40\,000} \times 100\% = \underline{25\%}$$

5. කොටසක වෙළෙඳපොළ මිල රුපියල් 20ක් වූ සමාගමක කොටස් මිල දී ගත් පුද්ගලයෙක් කොටස්වල වෙළෙඳපොළ මිල වැඩි වූ අවස්ථාවක තමා සතූ කොටස් සියල්ල විකුණා දැමී ය. ඉන් ඔහු ලැබූ ප්‍රාග්ධන ලාභය යෙදූ මුදලින් 80%ක් විය.

- (i) එක් කොටසකින් ඔහු ලැබූ ප්‍රාග්ධන ලාභය කීය ද?
- (ii) කොටසක් විකුණන ලද්දේ කීය බැගින් ද?

$$(i) \text{ එක් කොටසකින් ඔහු ලැබූ ප්‍රාග්ධන ලාභය} = \text{රු } 20 \times \frac{80}{100} = \underline{\text{රු } 16}$$

$$(ii) \text{ එක් කොටසක් විකුණූ මිල} = \text{රු } 20 + 16 = \underline{\text{රු } 36}$$

6. කොටසක වෙළෙඳපොළ මිල රුපියල් 24ක් වූ සමාගමක, කොටස් මිල දී ගත් කෙනෙකු ආදායම් ලැබීමෙන් පසු එම කොටසක වෙළෙඳපොළ මිල රුපියල් 30ක් වූ අවස්ථාවක විකිණීමෙන් ලැබෙන ප්‍රාග්ධන ලාභය යෙදූ මුදලේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස දක්වන්න.

$$\text{එක් කොටසකින් ලබන ප්‍රාග්ධන ලාභය} = \text{රු } 30 - 24 = \underline{\text{රු } 6}$$

$$\text{ප්‍රාග්ධන ලාභය ප්‍රතිශතයක් ලෙස} = \frac{6}{24} \times 100\% = \underline{25\%}$$

7. වාර්ෂික ලාභාංශය ලෙස කොටසකට රුපියල් 6ක් ගෙවන සමාගමක කොටසක වෙළෙඳපොළ මිල රුපියල් 40ක් වූ කොටස් 1000ක් හිමි ආයෝජකයෙක් එම කොටස්වලින් එක් වර්ෂයක ලාභාංශ ආදායම් ලැබීමෙන් පසු ඒවායේ වෙළෙඳපොළ මිල වැඩි වූ අවස්ථාවක විකුණා දැමී ය. කොටස් විකිණීමෙන් හා ලාභාංශයෙන් ඔහු ලැබූ මුළු ආදායම රුපියල් 71 000ක් විය.

- (i) කොටස් ආයෝජනයෙන් වර්ෂයකට ලැබූ ලාභාංශ ආදායම කීය ද?
(ii) ඔහු කොටසක් විකුණන්නට ඇත්තේ කීය බැගින් ද?
(iii) ඔහු ලැබූ ප්‍රාග්ධන ලාභය සොයන්න.

$$\begin{aligned} \text{(i) කොටස් ආයෝජනයෙන් වර්ෂයකට ලැබූ ලාභාංශ ආදායම} &= \text{රු } 6 \times 1000 \\ &= \text{රු } \underline{\underline{6000}} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{(ii) කොටස් විකිණීමෙන් ලැබූ ආදායම} &= \text{රු } 71\,000 - 6\,000 \\ &= \text{රු } 65\,000 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{කොටසක් විකුණූ මිල} &= \text{රු } \frac{65\,000}{1000} \\ &= \text{රු } \underline{\underline{65}} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{(iii) ලැබූ ප්‍රාග්ධන ලාභය} &= \text{රු } 65\,000 - 40\,000 \\ &= \text{රු } \underline{\underline{25\,000}} \end{aligned}$$

8. දේවින්ද තමා සතු මුදලින් හරි අඩක් වාර්ෂික ලාභාංශ කොටසකට රුපියල් 4 බැගින් ගෙවනු ලබන හා කොටසක වෙළෙඳපොළ මිල රුපියල් 20 බැගින් වූ කොටස් මිල දී ගැනීමට යෙදවීය. ඉතිරිය වාර්ෂික ලාභාංශ කොටසකට රුපියල් 5 බැගින් ගෙවනු ලබන හා වෙළෙඳපොළ මිල රුපියල් 25 බැගින් වූ කොටස් මිල දී ගැනීමට යෙදවීය. එම ආයෝජන දෙකෙන් ම ඔහු ලැබූ ආදායම යෙදූ මුදලේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස දක්වන්න. (ඉඟිය: එක් එක් කොටස් ප්‍රමාණ මිල දී ගැනීමට යෙද වූ මුදල රු X ලෙස ගන්න)

එක් එක් කොටස් ප්‍රමාණ මිල දී ගැනීමට යෙද වූ මුදල රු x නම්

$$\text{පළමු සමාගමෙන් ලැබෙන ලාභාංශ ආදායම} = \text{රු } \frac{x}{20} \times 4 = \text{රු } \frac{x}{5}$$

$$\text{දෙවන සමාගමෙන් ලැබෙන ලාභාංශ ආදායම} = \text{රු } \frac{x}{25} \times 5 = \text{රු } \frac{x}{5}$$

$$\text{සමාගම් දෙකෙන්ම ලැබෙන ලාභාංශ ආදායම} = \text{රු } \frac{x}{5} + \frac{x}{5} = \text{රු } \frac{2x}{5}$$

$$\begin{aligned} \text{ආදායම යෙදූ මුදලේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස} &= \frac{2x}{5} \times \frac{1}{2x} \times 100\% \\ &= \underline{\underline{20\%}} \end{aligned}$$

9. ආයෝජකයෙක් තමා ළග තිබූ රුපියල් 70 000ක මුදලින් කොටසක් වාර්ෂික ලාභාංශ කොටසකට රුපියල් 3ක් ගෙවනු ලබන සමාගමක යෙදවී ය. කොටසක වෙළෙඳපොළ මිල රුපියල් 30ක් වූ කොටස් ද ඉතිරි කොටස වාර්ෂික ලාභාංශ රුපියල් 4ක් ගෙවනු ලබන සමාගමක, වෙළෙඳපොළ මිල රුපියල් 20ක් වූ කොටස් ද මිල දී ගැනීමට යෙදවී ය. මෙම ආයෝජනයෙන් ඔහු වර්ෂයකට ලැබූ ආදායම රුපියල් 9500ක් වූයේ නම්, ඔහු එක් එක් සමාගමේ ආයෝජනය කළ මුදල් වෙන වෙන ම සොයන්න.

පළමු සමාගමේ යෙද වූ මුදල රු x යැයි ගනිමු.

පළමු සමාගමෙන් මිලදී ගත් කොටස් ගණන $= \frac{x}{30}$

පළමු සමාගමෙන් ලැබෙන ලාභාංශ ආදායම $=$ රු $\frac{x}{30} \times 3 =$ රු $\frac{x}{10}$

දෙවන සමාගමේ යෙද වූ මුදල රු $70\,000 - x$ වේ.

දෙවන සමාගමෙන් මිලදී ගත් කොටස් ගණන $= \frac{70\,000 - x}{20}$

එම සමාගමෙන් ලැබෙන ලාභාංශ ආදායම $=$ රු $\left(\frac{70\,000 - x}{20}\right) \times 4$
 $= \frac{70\,000 - x}{5}$

සමාගම් දෙකෙන්ම ලැබූ ලාභාංශ ආදායම රු 9500 ක් නිසා,

$$\frac{x}{10} + \frac{(70\,000 - x)}{5} = 9500$$

$$\times 10; \quad x + 2(70\,000 - x) = 95\,000$$

$$x + 140\,000 - 2x = 95\,000$$

$$x = 140\,000 - 95\,000$$

$$x = 45\,000$$

පළමු සමාගමේ ආයෝජනය කළ මුදල $=$ රු 45 000

දෙවන සමාගමේ ආයෝජනය කළ මුදල $=$ රු $70\,000 - 45\,000$
 $=$ රු 25 000

10. වාර්ෂික ලාභාංශ කොටසකට රුපියල් 5ක් ගෙවන සමාගමක කොටස් 4000ක් හිමි ව තිබූ ආයෝජකයකු, එම කොටසක වෙළෙඳපොළ මිල රුපියල් 45 වූ අවස්ථාවේ ඒවා විකුණා දැමී ය. කොටස් විකිණීමෙන් ලද මුදල සම්පූර්ණයෙන් ම වෙළෙඳපොළ මිල රුපියල් 25ක් වූ වෙනත් සමාගමක කොටස් මිල දී ගත්තේ ය. එම ආයෝජනය නිසා ඔහුගේ ආදායම මුලින් ලැබූ ආදායමට වඩා රුපියල් 8800කින් වැඩි විය. දෙවන සමාගමේ කොටසක් සඳහා ගෙවන වාර්ෂික ලාභාංශය සොයන්න.

$$\text{පළමු සමාගමෙන් ලැබෙන ලාභාංශ ආදායම} = රු\ 4000 \times 5 = රු\ 20\ 000$$

දෙවන සමාගමෙන් ලැබූ ලාභාංශ ආදායම, පළමු සමාගමෙන් ලැබූ ලාභාංශ ආදායමට වඩා රුපියල් 8800 කින් වැඩි නිසා

$$\text{දෙවන සමාගමෙන් ලැබූ ලාභාංශ ආදායම} = රු\ 20\ 000 + 8800 = රු\ 28\ 800$$

$$\text{පළමු සමාගමේ කොටස් විකිණීමෙන් ලැබූ ප්‍රාග්ධන ලාභය} = රු\ 45 \times 4000 = රු\ 180\ 000$$

$$\text{දෙවන සමාගමෙන් මිලදී ගත් කොටස් ගණන} = \frac{180\ 000}{25} = 7200$$

$$\text{දෙවන සමාගමේ කොටසක් සඳහා ගෙවන වාර්ෂික ලාභාංශය} = \frac{28\ 800}{7\ 200} = \underline{\underline{රු\ 4}}$$

මිශ්‍ර අභ්‍යාසය

1. මල්කි තමා සතු ව තිබූ රුපියල් 50 000ක මුදලක් ස්ථාවර තැන්පතු සඳහා වර්ෂයකට 12%ක් ගෙවන මූල්‍ය ආයතනයක වර්ෂයක කාලයක් සඳහා තැන්පත් කළා ය. වර්ෂය අවසානයේ මූල්‍ය ආයතනයෙන් එම මුදල නිදහස් කර ගත් ඇය, අවුරුද්දට ලැබූ පොලියත් සමඟ මුළු මුදල ම වර්ෂයකට කොටසකට රුපියල් 4ක් ගෙවන, වෙළෙඳපොළ මිල රුපියල් 28ක් වන සමාගමක ආයෝජනය කළා ය.

(i) මූල්‍ය ආයතනයේ ස්ථාවර තැන්පතුව සඳහා ලැබූ පොලිය සොයන්න.

(ii) කොටස් මිල දී ගැනීමට ආයෝජනය කළ මුදල සොයන්න.

(iii) ආයෝජනයෙන් ලැබූ වාර්ෂික ලාභාංශ ආදායම සොයන්න.

(iv) දෙවන වර්ෂය සඳහා වඩා වාසිදායක වන්නේ, පොලියත් සමඟ මුළු මුදල ම නැවත මූල්‍ය ආයතනයේ තැන්පත් කිරීම ද? සමාගමේ ආයෝජනය කිරීම දැයි හේතු සහිත ව දක්වන්න.

$$\begin{aligned} \text{(i) මූල්‍ය ආයතනයේ ස්ථාවර තැන්පතුව සඳහා ලැබූ පොලිය} &= රු\ 50\ 000 \times \frac{12}{100} \\ &= \underline{\underline{රු\ 6000}} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{(ii) කොටස් මිල දී ගැනීමට ආයෝජනය කළ මුදල} &= රු\ 50\ 000 + 6\ 000 \\ &= \underline{\underline{රු\ 56\ 000}} \end{aligned}$$

$$\text{(iii) මිලදී ගත් කොටස් ගණන} = \frac{56\ 000}{28} = 2000$$

$$\text{ලැබූ වාර්ෂික ලාභාංශ ආදායම} = රු\ 2000 \times 4 = \underline{\underline{රු\ 8000}}$$

$$\begin{aligned} \text{(iv) රු\ 56\ 000 මූල්‍ය ආයතනයේ තැන්පත් කිරීමෙන් ලැබෙන පොලිය} &= රු\ 56\ 000 \times \frac{12}{100} \\ &= \underline{\underline{රු\ 6720}} \end{aligned}$$

රු 8000 > රු 6720 නිසා සමාගමේ ආයෝජනය කිරීම වඩා වාසිදායක වේ.

2. වාර්ෂික ලාභාංශ කොටසකට රුපියල් 2 බැගින් ගෙවන සමාගමක කොටස් 1 500ක් හිමි ආයෝජකයෙක්, එම කොටස් වර්ෂයක ආදායම ලැබීමෙන් පසු කොටසක වෙළෙඳපොළ මිල රුපියල් 32 වූ අවස්ථාවේ විකුණුවේ ය. කොටස් විකිණීමෙන් ලද මුදල, වාර්ෂික ලාභාංශ කොටසකට රුපියල් 2 බැගින් ගෙවන, වෙළෙඳපොළ මිල රුපියල් 40ක් වූ සමාගමක කොටස් මිල දී ගැනීමට ආයෝජනය කළේ ය. පළමු සමාගමේ හා දෙවන සමාගමේ ආදායම අතර අනුපාතය 5 : 4 බව පෙන්වන්න.

$$\text{පළමු සමාගමෙන් ලද ලාභාංශ ආදායම} = \text{රු } 1500 \times 2 = \text{රු } 3000$$

$$\text{කොටස් විකිණීමෙන් ලැබූ ප්‍රාග්ධන ලාභය} = \text{රු } 32 \times 1500 = \text{රු } 48\,000$$

$$\text{දෙවන සමාගමෙන් ගත් කොටස් ගණන} = \frac{48\,000}{40} = 1200$$

$$\text{දෙවන සමාගමෙන් ලද ලාභාංශ ආදායම} = \text{රු } 1200 \times 2 = \text{රු } 2400$$

$$\begin{aligned}\text{ආදායම් අතර අනුපාතය} &= 3000 : 2400 \\ &= \underline{\underline{5 : 4}}\end{aligned}$$

3. උදේශ් 12% සුළු පොලියට රුපියල් 40 000ක් මූල්‍ය ආයතනයකින් ණයට ගනියි. ඔහු එම මුදල සම්පූර්ණයෙන් ම වාර්ෂික ව කොටසකට ලාභාංශ රුපියල් 4.50ක් ගෙවන සමාගමක කොටසක වෙළෙඳපොළ මිල රුපියල් 20 වූ කොටස් මිල දී ගැනීමට ආයෝජනය කළේ ය. වසර තුනකට පසු ඔහු සතු කොටස් සියල්ල එවකට පැවැති වෙළෙඳපොළ මිල වූ රුපියල් 28 බැගින් විකුණා දමා මූල්‍ය ආයතනයෙන් ලබා ගත් ණය මුදල පොලියත් සමඟ සම්පූර්ණයෙන් ගෙවා නිම කළේ ය. මෙම ගනුදෙනුව නිසා, උදේශ්ට රුපියල් 28 600ක ලාභයක් ලැබුණු බව පෙන්වන්න.

$$\text{උදේශ් මිලදී ගත් කොටස් ගණන} = \frac{40\,000}{20} = 2000$$

$$\text{වසර 3කට පසු සමාගමෙන් ලද ලාභාංශ ආදායම} = \text{රු } 4.50 \times 2000 \times 3 = \text{රු } 27\,000$$

$$\text{කොටස් විකිණීමෙන් ලැබූ ප්‍රාග්ධන ලාභය} = \text{රු } 28 \times 2000 = \text{රු } 56\,000$$

$$\text{ලැබූ මුළු ආදායම} = \text{රු } 27\,000 + 56\,000 = \text{රු } 83\,000$$

$$\text{වසර 3කට පසු බැංකුවට ගෙවිය යුතු පොලිය} = \text{රු } 40\,000 \times \frac{12}{100} \times 3 = \text{රු } 14\,400$$

$$\text{ණයෙන් නිදහස්වීමට ගෙවිය යුතු මුළු මුදල} = \text{රු } 40\,000 + 14\,400 = \text{රු } 54\,400$$

$$\text{ගනුදෙනුව නිසා ලැබූ ලාභය} = \text{රු } 83\,000 - 54\,400 = \underline{\underline{\text{රු } 28\,600}}$$

4. එක්තරා සමාගමක කොටසක වෙළෙඳපොළ මිල රුපියල් 48ක් ව තිබිය දී උපුල් එම සමාගමේ මුදල් ආයෝජනය කළේ ය. වර්ෂ කිහිපයක් ආදායම ලැබීමෙන් පසු ඔහු, තමා සතු කොටස් 30%ක ප්‍රාග්ධන ලාභයක් ලැබෙන සේ කොටසක වෙළෙඳපොළ මිල ඉහළ නැගී අවස්ථාවක විකිණීමට අදහස් කරයි. ඔහුගේ අපේක්ෂාව සාර්ථක වීමට කොටසක් විකිණිය යුත්තේ කීයට ද?

$$\text{කොටසක් විකිණිය යුතු මිල} = \text{රු } 48 \times \frac{130}{100} = \underline{\underline{\text{රු } 62.40}}$$